

La restauració de l'arquitectura de tàpia de 1980 a l'actualitat a través dels fons del Ministeri de Cultura y del Ministeri de Foment del Govern d'Espanya. Criteris, tècniques i resultats

La present tesi doctoral és un treball d'investigació que té com a objectiu principal analitzar les diverses intervencions que s'han realitzat amb fons estatals en l'arquitectura monumental de tàpia durant els últims trenta anys.

El creixent interès per l'estudi de l'arquitectura de terra que es va desenvolupar a Europa després de la crisi energètica dels anys setanta, germinà també, encara que més tardanament a Espanya. Parell amb el creixent interès per estes estructures històriques de terra, i d'alguna manera com a conseqüència directa, ascendeixen també el nombre de projectes de restauració duts a terme en edificis monumentals construïts originàriament amb la tècnica de la tàpia de terra. Es pot afirmar que és a partir de la dècada de 1980 quan les intervencions en l'arquitectura de tàpia en tota la Península Ibèrica anaren en augment, per la qual cosa, es pot dir que estes intervencions tenen ja un cert recorregut i es possible analitzar-les amb certa perspectiva. Aquestes restauracions, junt amb els estudis centrats pròpiament en la tècnica constructiva, han estat anteriorment analitzades i estudiades en alguns casos de manera aïllada, be centrades en un edifici en particular o en una zona o àrea concreta del territori peninsular. És per aquesta raó per la que la hipòtesi de partida d'esta investigació és la importància de realitzar un estudi i una anàlisi global de les diferents experiències en la restauració de l'arquitectura de tàpia dutes a terme en el territori espanyol, sempre de forma conscient a les pròpies limitacions de l'estudi, que l'han acotat tant temporalment (1980 a l'actualitat) com en les fonts directes e indirectes emprades, en aquest cas vinculades a l'estructura estatal, com son el Ministeri de Cultura i el Ministeri de Foment, i el cas particular de la Conselleria de Cultura de la Junta d'Andalusia.

Quan fa més de trenta anys es desenvoluparen les primeres experiències d'intervencions en edificis de tàpia, a penes existia un corpus de coneixement sòlid sobre la tècnica constructiva i les seues particularitats, però encara menor era el coneixement sobre la varietat de possibles intervencions a realitzar en el patrimoni arquitectònic monumental de tàpia i els seus potencials resultats futurs a mitjà i llarg termini. Amb el pas del temps, els propis tècnics que han realitzat intervencions en aquest tipus d'arquitectura, han anat experimentat diferents criteris y proposant diverses tècniques en relació amb els seus propis coneixements i experiències prèvies, amb la voluntat d'intentar aconseguir el millor resultat possible.

Amb aquesta investigació es pretén analitzar les intervencions que s'han anat realitzant en tàpia al territori espanyol, tant en llenços de muralles com en fàbriques de castells, esglésies i d'altres edificis monumentals, finançades amb fons estatals, per a poder realitzar una anàlisi global de les patologies més freqüents en estes construccions, les tècniques constructives emprades, els criteris d'intervenció seguits en cada cas i els resultats obtinguts. D'aquesta manera la tesi s'estructura en tres parts. En la primera part es presenta de forma introductòria la tesi i la tècnica constructiva de la tàpia, analitzant les seues variants constructives i les patologies més freqüents. La segona part del treball es centra en l'anàlisi de les competències en matèria d'intervenció en el patrimoni, per a dotar a l'estudi d'un marc legal i administratiu. Per últim, en la tercera part, la fonamental del treball, es realitza una anàlisi de les intervencions que han format els casos d'estudi, realitzant una reflexió tant de les tècniques constructives proposades, els criteris d'intervenció emprats i els resultats obtinguts en cada cas.

Després d'aquest treball d'investigació, amb les conclusions obtingudes, serà possible desenvolupar una futura línia d'investigació amb l'objectiu de proposar una sèrie de pautes o línies guia per a les futures intervencions en el nostre patrimoni de tàpia.